

Szirmok, gyökerek Armida kertjéből

Legendás növények – híres könyvekben
Egy kertészmérnök herbáriumából

J. K. Rowling *Harry Potter és a Titkok Kamrája* című könyvében a mandragórák kiáltoznak, a belőlük kivont hatóanyag megkövült gyerekeket támaszt fel.

A középkorban úgy tartották, aki meghallja a növények sikolyát, meghal, ezért trombitával kell túlharsogni kihúzás közben. A mandragóra (*Mandragora officinarum*) levélrózsás évelő, halványlila virággal, ananászil-

latú bogyóval, és jól elágazó karógyökérrel, amely sokszor emberalakra emlékeztet. Depresszió, szorongás, álmatlanság ellen használták. Levele külsőleg fájdalomcsillapító. Mára elveszítette jelentőségét.

A Pulitzer-díjas **Larry McNurtry** *The Desert Rose* (A sivatagi rózsza) című regényében egy amerikai revütáncosnő portréját rajzolja meg, egy érzékeny, sérülékeny emberét, aki a kiüresedő, fakuló környezetben is megőrzi tartását, szépségét, derűjét a sivatag közepén Las Vegas-ban.

A sivatagi rózsza (*Adenium obesum*) a Szahara déli részén honos. Megvastagodott törzset (kaudexet) növeszt, amely akár 1-3 m magasra is megnő. Virágai a vörös és a rózsaszín különböző árnyalataiban pompáznak, hosszan nyílnak. Hazánkban általában a bonsai változat a népszerű. Kisgyermekes családoknak nem ajánlott, mivel a növény mérgező. Afrikában nagy vadak elejtéséhez nyílméregként alkalmazzák.

Jelentős növény – különösen most, télen – a fokhagyma. Fő hatóanyaga

az alliin, amely a hagymagerezd felaprításakor az alliináz enzim hatására alliocinné alakul. Az eredeti vegyület szagtalan, hasadási terméke viszont - az ajoén - jellegzetes illatú. A fokhagyma (*Allium sativum*) antibakteriális, antivirális, antifungális, A-, B-, C- és E-vitamint tartalmaz, antioxidáns hatása jelentős. Ha az immunrendszerünknek erősítésre van szüksége, mindenféleképpen fogyasszunk fokhagymát. Megelőzi a bajt, vagy ha úgy tetszik, távol tartja a gonoszt; és ezt **Bram Stoker** is tudta.

A kukorica (*Zea mays*) izgalmas növény, sőt, olyan kegyetlen is tud lenni,

mint **Stephen King: A kukorica gyermekei** című novellájában az elvadult fiatalok. A kukorica képes a kártevők ellenségeinek csalogatására. A rovarok által megsértett növény speciális anyagot (okta-dekanol-t) választ ki, jelzést adva a károsító rovarok ellenségeinek. A növénynek gyógyászati értéke is van, a bibéje többek közt flavonoidokat, cseranyagokat és K-vitamint tartalmaz. Zsírosolaja telítetlen zsírsavakban gazdag. A kukoricabajusz vizelethajtó és gyulladáscsökkentő hatású.

Patrick Süskind: A Parfüm című regényében számtalan növényről olvas-

hatunk, ezek közül most a levendulát (*Lavandula angustifolia*) emelen ki. A növény terpenoid eredetű illóolaja bizonyos esetekben repellens, vagyis rovarűző; sokan alkalmazzák a levendulavirágot molyriasztóként, azonban amikor megporzásra kerül a sor, a repellens hatás atraktánssá (vonzó) válik. Akik úgy döntenek, hogy egészen a kezdetektől szeretnék nyomon követni levendulájuk életét, ne feledjék, a csírázáshoz fagyhatás szükséges. Ha nincs tél, érdemes kis időre mélyhűtőbe tenni a magokat. Utána már csak el kell ültetni, locsolni, és szeretgetni.

Mandragora officinarum